

03 | 2022

SOS- MAGASINET

Utgitt av SOS-barnebyer

Den skjeve
klimakrisen

SIDE 12

Vil bryte
ned stigma

SIDE 17

Utdanning
for unge

SIDE 22

Forebygging for flere

SIDE 4



SOS
BARNEBYER

INNHold 03 | 2022

Holder familien sammen SIDE 4	Den skjeve klimakrisen SIDE 12		Foto-reportasjen SIDE 17
Vil bryte tabuer SIDE 10	Spørsmål og svar SIDE 16		
	Stort og smått SIDE 20		Barneside SIDE 22

Av hensyn til personvernet er navnene til barna i artiklene i SOS-magasinet endret.

4 FAKTA

Pandemi, krig og ekstremvær har drevet opp prisene på matvarer og drivstoff. Det rammer den fattigste delen av befolkningen hardt. Visste du dette?

I Vest- og Sentral-Afrika har matvareprisene steget 20-30 prosent.

Kostnadene for det en familie trenger av basismatvarer i løpet av én måned har på ett år økt med 351 prosent i Libanon, 97 prosent i Syria og 81 prosent i Jemen.

Drivstoffet i Malawi koster nå nesten like mye som i Norge. Her må innbyggerne betale mer enn en månedslønn for å kunne fylle en hel tank.

I løpet av de tre første månedene etter at Russland angrep Ukraina, er det blitt 71 millioner flere fattige mennesker i verden på grunn av de økte prisene på mat og energi.



@SOS_barnebyer

Følg oss på Facebook, Instagram og Twitter

Hva innebærer det at @Regjeringen vil forene klima- og utviklingspolitikken? Hvordan kan Norge møte sine forpliktelser for økt klimafinansiering uten å undergrave andre utviklingspolitiske prioriteringer? Svaret søker vi på @arendalsuka.
10. august

Hvordan står det til med asymmetrisk makt og rasisme i bistanden? Vår Generalsekretær @SisselAarak uttaler seg i @bistandsaktuelt.
25. juli

Vi er lettet over at #NCD satsingen og global psykisk helse er tilbake på sporet. Stor takk @SVparti #revidert @noradno @NorwayMFA @BjorgSandkjaer @AnneBeathe_@ragnhildDybdah1.
15. juni

SOS-magasinet utgis av Stiftelsen SOS-barnebyer Norge. Mariboes gt. 13, PB 733 Sentrum, 0105 Oslo. E-post: sos@sos-barnebyer.no Telefon: 23 35 39 00

Ansvarlig redaktør: Sissel Aarak

Redaktør: Maarika Wellnitz Design og layout: Svoel AS Trykk: Stibo Complete Opplag: 75 000 Forsidefoto: Lydia Mantler Red. avsluttet: 12.08.2022

Kontonr.: 8380 08 73730

www.sos-barnebyer.no



Omslaget rundt magasinet er produsert med 85 prosent fornybar biobasert råvare. Dermed bevares miljøet gjennom lavere Co2-utslipp. Den er gjenbrukbar og 100 prosent resirkulerbar.

Forebygging først

Barnekonvensjonen erkjenner at barn bør vokse opp i et familiemiljø, og er krystallklar på at familier skal gis nødvendig beskyttelse og hjelp slik at de kan gi barna den omsorgen de har krav på.

Likevel vokser millioner av barn opp uten å få sin rett til god omsorg oppfylt. Den underliggende årsaken i de fleste tilfellene er fattigdom.

Fattigdom rammer ikke bare barna direkte ved at de ikke får nok næringsrik mat, anstendige bo-forhold eller skolegang. Fattigdom gjør også at foreldre ikke klarer å være gode omsorgspersoner og at familier bryter sammen – særlig hvis en av foreldre faller fra.



FOTO: PAAL AUDESTAD

for hvert enkelt barn. Siden det koster vesentlig mye mindre å forebygge enn å reparere, når vi også ut til mange flere barn.

Å sørge for at mange flere barn lykkes i livet er også en viktig del av vår internasjonale strategi frem mot 2030. I en tid hvor flere sammenfallende kriser har gjort livsbetingelsene vanskeligere for svært mange familier verden over, er satsing på våre forebyggende programmer enda viktigere enn før.

Stadig flere skjønner den samfunnsmessige betydningen av å styrke familier og gi barn god omsorg. Jeg har troen på at vi med felles innsats skal klare å snu den negative utviklingen og sikre mange flere barn en god start på livet.

GENERALSEKRETÆR

Ikke bare er det til det beste for hvert enkelt barn. Siden det koster vesentlig mye mindre å forebygge enn å reparere, når vi også ut til mange flere barn.

Vi kan ikke godta at barn mister omsorgen av grunner som kan forebygges. Og fattigdom i seg selv skal aldri være grunnen til at barn må klare seg selv eller vokse opp i alternativ omsorg. SOS-barnebyer har i mange år nå jobbet for at barn skal få god omsorg i sin egen familie, gjennom sammensatte tiltak tilpasset familienes behov. Ikke bare er det til det beste

Alliansepartner:

Hovedsamarbedspartnere:

Heimstaden

aktiv.

OBOS

MARS Norge

espira

Stiftelsen Gs

Hovedbidragsytere:

STIFTELSEN BALDER

GRIEG FOUNDATION

Norad

FAGFORBUNDET

STIFTELSEN SIGNE MARIE

Bedriftspartnere:

Apollo, IDÉ House of Brands

HOLDER FAMILIEN SAMMEN

Hver eneste dag mister barn omsorg fra familien sin av grunner vi kan være med å forebygge. Det taper både barna, familien og samfunnet på.

Tekst: Torunn W. Gilje

– Jeg prøvde så godt jeg kunne å ta meg av barna og tjene nok penger til å forsørge oss. Det gikk ikke.

Bernard bor i utkanten av en av Benins største byer. Da hans kone døde i barsel for noen år siden, satt Bernard alene igjen med foreldreansvaret for tre barn.

– Etter en stund følte jeg at jeg holdt på å miste forstanden. Jeg valgte da å sende bort barna til besteforeldrene og andre slektninger. Det er det verste jeg har opplevd, noensinne.

Manglende støtte

I Norge, og andre land med et utbygd velferdssystem, er det som regel manglende omsorgskapasitet, rus eller vold som er årsaken til at barn vokser opp hos andre enn sine foreldre. I andre deler av verden er fattigdom som følge av sosial ulikhet, økonomiske kriser og arbeidsledighet det største problemet. Og det blir forsterket av kriser, konflikter, klimaendringer og katastrofer.

For Bernard var det umulig å ta seg godt av et nyfødt spebarn og de to andre barna, i tillegg til jobben som sveiser. Han ble stadig forsinket med leveranser og tapte inntjening. Til slutt måtte han ta opp lån for å kunne forsørge barna. Familien ble fanget i en negativ spiral.

FNs barnekonvensjon slår fast at barn

Stabile familier som kan gi barna sine god omsorg og dekke de grunnleggende behov, er veien ut av fattigdom for barn, familier og lokalsamfunn.

DET KOSTER MINDRE Å FOREBYGGE ENN Å REPARERE

■ For det det koster å gi ett barn god alternativ omsorg, kan våre forebyggende tiltak gi flere enn 10 barn god omsorg i deres egen familie.



FOTO: LYDIA MANTLER

Da Bernards kone døde i barsel for noen år siden, satt han alene igjen med foreldreansvaret for tre barn. En venn tipset om SOS-barnebyers forebyggingsprogram. Det ble redningen for familien.



FOTO: JESSICA TRADATI

► har rett til et familieliv, og at det beste for barn i utgangspunktet er å vokse opp i sin egen familie. Hver enkelt stat plikter også å støtte familier som sliter eller er i krise. Men i svært mange land i verden er denne støtten enten mangelfull eller helt fraværende. Når verdens store barneorganisasjoner inkluderer barn som har mistet én forelder i statistikken over «foreldreløse», er det fordi det i mange land i verden er ekstremt vanskelig å klare seg som aleneforelder.

Fattigdommens konsekvenser

Fattigdom og manglende mulighet til å dekke barnas grunnleggende behov fører ikke bare til at barn får dårlig ernæring, manglende helseoppfølging og mister skolegang. Fattigdom medfører også stress og belastning som påvirker foreldrenes psykiske helse og omsorgsevne negativt. Barn med foreldre som må bruke alle krefter på å sikre at de overlever, blir i stor grad overlatt til

seg selv både praktisk og følelsesmessig.

Familier som i utgangspunktet er i en vanskelig livssituasjon, er mye dårligere rustet til å håndtere negative endringer. Hvis en av foreldrene dør, får alvorlig sykdom eller mister jobben, kan det føre til at familien bryter sammen og barna mister omsorg. Det samme ved ytre faktorer som tørke eller flom, pandemi eller global prisvekst på basisvarer.

Forebygging bedre enn reparasjon

Bernard ønsket ikke noe annet enn å kunne ta seg av barna, brødfø dem og gi dem muligheten til et bedre liv. En venn tipset om SOS-barnebyers forebyggingsprogram. De hjalp Bernard med lån sånn at han kunne få sveisestedet opp og stå igjen. Barnas helseoppfølging og skolegang ble også dekket.

Å styrke familier slik ta de selv kan gi barna sine god omsorg er både det beste for hvert enkelt barn og en lønnsom investering for samfunnet.

De siste årene har livsvilkårene blitt dårligere for mange barn og familier i de mest utsatte landene.

- Klimaendringer fører til flom og tørke som fratar familier livsgrunnlaget. 1 million barn i 33 land er i risikosonen.
- Økonomisk nedgang etter koronakrisen har gjort at 150 millioner flere barn lever i fattigdom.
- Krig og konflikt har ført 100 millioner på flukt. 63 millioner barn har nå mistet tilgang til utdanning.
- Depresjon og angst øker, og det er spådd at psykiske helseproblemer vil være den fremste årsaken til sykdom og dødelighet globalt innen 2030.

De mest utsatte landene er ofte rammet av flere katastrofer samtidig.



FOTO: ALEJANDRA KAISER

De som får støtte gjennom SOS-barnebyers forebyggende arbeid, tilhører de mest marginaliserte gruppene i samfunnet. Ofte er omsorgspersonene enslige forsørgere, unge mødre, besteforeldre eller søsken.



► SOS-barnebyer jobber tett med hver familie og barna for å sikre:

- foreldreveiledning og rådgivning i omsorgsrollen
- skolegang til alle barn i skolepliktig alder
- tilgang til helsetjenester (somatisk/ psykisk)
- yrkes- og inntektsbringende opplæring
- utdanning, lese- og skriveopplæring til omsorgspersoner
- rådgivning og juridisk bistand
- støtte til slektninger som påtar seg omsorgsansvar
- støtte til familier i nødhjelpssituasjoner.

Lykkes med tett og personlig oppfølging

Hver familie lager en egen individuell plan i samarbeid med sin faste familierådgiver. Tett oppfølging av familierådgivere som kjenner familien og situasjonen deres godt og som har god lokalkunnskap, er en nøkkelfaktor. For å kunne lykkes er det også helt nødvendig å ta utgangspunkt i hver enkelt families omstendigheter og de ressurser som finnes i familien. Familierådgiverne er støttespillere og tilretteleggere, men det er omsorgspersonene selv som må gjøre jobben. Det er essensielt at de har eierforhold til målene, bare da kan de skape de endringene som må til.

Da Bernard hadde kommet ovenpå, kunne barna endelig flytte hjem igjen. Familien blir fortsatt fulgt opp av SOS-barnebyer, og Bernard setter særlig pris på den psykososiale støtten.

– Da min eldste datter kom i

puberteten og fikk menstruasjon for første gang, var det ekstra tøft for henne å ikke ha moren sin. Jeg hadde jo ingen aning om hva som var riktig å si eller gjøre. Da var det godt for henne å ha trygge voksne fra SOS-barnebyer å snakke med.

Betydningen av godt lokalsamfunn

Alle familier er avhengige av sosiale relasjoner og nettverk utover kjernefamilien for å klare seg i hverdagen. En viktig del av SOS-barnebyers arbeid for familier er derfor å bidra til å etablere lokale nettverksgrupper, som kvinnegrupper og spare- og lånegrupper. Jo flere stabile familier og sterke nettverk i lokalsamfunnet, desto lettere blir det for andre å få hjelp og støtte når de trenger det.

Opplæring og samarbeid med lokale organisasjoner som kan jobbe i nærmiljøet med foreldreveiledning, seksuell- og reproduktiv helse, barns rettigheter og psykisk helsestøtte gjør at mange flere barn og voksne får viktig informasjon. Det øker også bevisstheten rundt tema som er viktig for barns oppvekst.

Bernard ble tidlig i prosessen med i en lokal nettverksgruppe, etablert av SOS-barnebyer, hvor medlemmene får råd om hvordan de best kan spare penger til å dekke familiens helseutgifter og hvordan de kan komme i gang med inntektsbringende aktiviteter.

Pay it forward

De siste årene har vi sett at klimaendringer har påvirket menneskers levekår i deler av Afrika, Asia og Latin-Amerika, og de som allerede har en utfordrende livssituasjon blir hardest rammet. SOS-barnebyers arbeid for å styrke lokale strukturer skal bidra til å gjøre familier og lokalsamfunn mer motstandsdyktig mot katastrofer. Bærekraftig landbruksmetoder tilpasset klimaendringer, økt kunnskap om beredskap i forkant av konflikter, og natur- og helsekatastrofer er med på å øke robustheten til lokalsamfunn og minske de negative konsekvensene for barna.

VED Å SATSE MER PÅ FOREBYGGING KAN VI:

- nå ut til enda flere barn (det koster mindre å forebygge enn å reparere)
- komme inn på et tidligere tidspunkt og begrense de negative konsekvensene av at barn lever for lenge med dårlig omsorg
- forhindre at familier går til grunne
- sikre at flere barn får vokse opp i sitt eget lokalmiljø
- sikre at færre barn vokser opp på institusjoner med mangelfull omsorg og oppfølging
- forhindre oppdragervold
- sikre større involvering av fedre i barns oppvekst, bl.a. gjennom egne «pappaprodsjekt»
- gjøre familier i stand til å håndtere langvarige kriser som for eksempel klimaendringer.

I dag blir over 450 000 barn og voksne støttet gjennom SOS-barnebyers forebyggende programmer.

Å legge til rette for vekst og utvikling lokalt styrker nærmiljøet til barn og familier, og gir større muligheter for sysselsetting for både voksne og ungdommen. I dag har eldstedatteren til Bernard fullført en bachelor og jobber for DHL. Bernard driver sveiserverkstedet sitt hvor han også gir ungdom fra vanskelige kår opplæring i yrket. Ønsket hans er å kunne utvide det til et lærested hvor flere kan få ulike typer yrkesopplæring. For ham handler det om å gi håp og mulighet til andre på samme måte som han selv fikk det da han trengte det mest.

– Mine egne opplevelser har gjort meg mer oppmerksom på andres utfordringer og livssituasjon. Jeg er nok en mer ydmyk og følsom mann i dag, avslutter Bernard. ■

I alle land over hele verden er det barn som har en familie som ikke kan gi dem den omsorgen de trenger. Årsaken er sammensatt, men for barn i ikke-vestlige land er særlig én faktor gjennomgående – fattigdom.

VIL BRYTE TABUER

I Uganda har psykiske problemer av mange blitt sett på som en straff fra gudene og er forbundet med mye stigma. Det ønsker norske ungdommer at skal endre seg.

Tekst: Anne Mone Nordahl

– **A**t det faktisk er sånn, at personer med psykiske helseutfordringer nesten blir utstøtt, det tror jeg norske ungdommer reagerer på med sjokk. Det gjorde i alle fall jeg, sier Sigrid Johansen Herseth, leder av UngSOS.

Hun var en av dem som jublet da SOS-barnebyer og Mental Helse Ungdom sin søknad til årets Operasjon Dagsverk (OD) ble valgt ut av Elevorganisasjonen. Rundt 100 000 elever fordelt på 500 skoler over hele landet, skal i høst samle inn penger til prosjektet som har som mål å bryte ned stigma rund psykiske helseutfordringer i Uganda. Johansen Herseth mener det er et tema det er lett for norsk ungdom å identifisere seg med.

– Det er det som er så fint med dette prosjektet: det å ha det vanskelig og kjenne på vonde tanker er universelt. Det er helt normalt å føle på et bredt spekter av følelser og i enkelte perioder av livet føle seg mer nedfor, uten at det er noe galt med deg. Gjennom dette prosjektet vil ungdommene som er med forhåpentligvis tenke at de er normale og også spre den kunnskapen til flere, og samtidig sørge for at de som trenger det får hjelp.

Samtalepartner

Ifølge WHO lever én av fem tenåringer med psykiske helseutfordringer. I løpet av livet skal de fleste av oss erfare angst og depresjoner i en eller annen grad, og i ungdomsårene inntreffer disse følelsene for full styrke for første gang. I Uganda strever mange ungdommer med ettervirkninger av borgerkrig. Det er skyhøyt skolefravall, og i distriktene hvor SOS-barnebyer jobber peker ungdommene selv på utfordringer knyttet til rusmisbruk,



Sigrid Johansen Herseth leder UngSOS.

fattigdom, tidlig graviditet og tvangs-ekteskap. Årsaker som henger tett sammen med psykisk helse og å håndtere utfordringer i livet. Det er ingen kultur for å snakke om vanskelige følelser, og ungdommene har ingen steder å ventilere trykket og slippe ut smerten de kjenner på.

– Det er veldig viktig at man blir møtt med forståelse i ungdomstida. Både av voksenpersoner, og ikke minst venner, som er de man ofte vender seg til. Da er det helt avgjørende at man kan snakke om ting og at det ikke bare blir dyssa ned. Hvis man deler ting man egentlig tenker at man ikke kan si til noen, erfarer en ofte at en ikke er alene om å ha det slik. Og bare det kan

jo lette på de vanskelige følelsene man kjenner på.

Det er kun 35 utdannede psykologer i hele Uganda og ikke noe sted i helsevesenet å få hjelp for psykisk sykdom. Et av de viktigste målene med prosjektet som det samles inn penger til på OD-dagen, er å etablere et lavterskeltilbud på ti ungdoms- og videregående skoler i Uganda. På disse skolene skal elever både lære om psykisk helse sånn at de kan spre kunnskap, men også være en samtalepartner for medelever som trenger det.

– Det er ikke bare å utdanne en masse psykologer i Uganda, men her kan ungdommen selv lære seg

FAKTA OM OPERASJON DAGSVERK:

- Operasjon Dagsverk er Norges største solidaritetsaksjon av, med og for ungdom. Tanken bak OD er at ungdommer i Norge skal gi en dag av sin utdanning og jobbe, slik at ungdommer andre steder i verden skal få muligheten til å få en utdanning.
- OD ligger under Elevorganisasjonen, som på Elevtinget hvert år får tre prosjekter å stemme over, etter at disse har blitt valgt ut av ODs bistandsfaglige råd.
- Hundrevis av bedrifter engasjerer seg i aksjonen ved å ansette elever på OD-dagen. Bedrifter kan også sponse arbeid for elever som kan gjennomføre større dagsverk. Det kan for eksempel være at en skoleklasse rydder en strand for søppel.
- Elevene jobber vanligvis inn mellom 15-20 millioner kroner.
- I 2022 er den offisielle OD-dagen 3. november. I tillegg arrangeres Internasjonal Uke i forkant av OD-dagen, der skoler får et eget undervisningsopplegg for å lære elever mer om verden og global urettferdighet.

noen teknikker og verktøy for å takle utfordringer som livet byr på. Gjennom et likemannstilbud kan det være lettere å åpne seg opp fremfor å snakke med en voksenperson. Det blir et lavterskeltilbud og kan være med på å forebygge psykisk sykdom, sier Sigrid.

Det er veldig viktig at man blir møtt med forståelse i ungdomstida. Både av voksenpersoner, og ikke minst venner, som er de man ofte vender seg til. Da er det helt avgjørende at man kan snakke om ting og at det ikke bare blir dyssa ned.

Samhold og solidaritet

Pengene fra årets OD-dag skal også brukes til informasjonskampanjer for å normalisere psykisk helse og til politisk påvirkningsarbeid i Uganda. Samtidig handler Operasjon Dagsverk i stor grad om å bevisstgjøre norsk ungdom på at de faktisk kan bidra til å gjøre verden til et litt bedre sted, og at alle ungdommer er like mye verdt.

– Det er en dag i året hvor alle norske elever retter blikket litt utover og jobber sammen om et felles prosjekt, også på den enkelte skole. Til vanlig jobber man for saker av typen «vi vil ha ny vannautomat», men gjennom Operasjon Dagsverk får ungdommene bidra til noe som er større enn seg

selv. Det skaper samhold og er viktig for å bygge solidaritet med resten av verden.

– *Hvordan tenker du at fokuset på psykisk helse henger sammen med ungdommers mulighet til å få en utdanning, som er målet med Operasjon Dagsverk?*

– Hvis man ikke har det bra med seg selv og i familien sin, så er det veldig vanskelig å utvikle seg som menneske og få noe igjen for læring på skolen. Årets OD-prosjekt er bra både for enkeltmennesker som får verktøy til å få bedre liv, men også for at ungdommer skal nå sitt fulle potensial og bli voksne som igjen kan bidra i lokalsamfunnet sitt. ■

Den skjeve klimakrisen

Mennesker som ikke har gjort noen ting for å forårsake klimaendringer, blir hardt rammet av rike lands overforbruk. På Afrikas Horn opplever de nå den verste tørkekatastrofen på 40 år.

Tekst: **Anne Mone Nordahl** ■ Foto: **Noor Kamis**



– Jeg har mange tanker når barna mine må legge seg sultne. Jeg lurar på hvordan morgendagen vil se ut. Hvordan skal jeg klare å hjelpe barna mine? Jeg får iblant panikk og det kjennes som jeg skal gå fra vettet.

Ordene tilhører Nkatyie. Hun er mamma til ni barn og bor i Kargi nord i Kenya, et av områdene på Afrikas Horn som ikke har hatt ordentlig regn siden 2020. Det har ført til den verste tørkekatastrofen på 40 år. Livsgrunnlaget har forsvunnet for millioner av mennesker, bare i Kenya har 1,5 millioner husdyr bukket under for tørken. Det gjelder også Nkatyies 100 geiter og 31 kameler som ga familien mat og inntekt slik at barna

hennes kunne gå på skole.

– Vi hadde det vi trengte og hadde ikke problemer som dette. Vi levde et enkelt, men godt liv. Nå har vi ingenting å gjøre, tørken har gjort oss fattige, forteller Nkatyie. Hun prøver å amme sitt yngste barn som bare er noen måneder gammel, men hun har ikke nok morsmelk. Hver andre uke får hun tre poser med næringsrik babygrøt gjennom et program fra et lokalt helsesenter, men matsituasjonen er så desperat at babygrøten fordeles på alle barna i familien. Selv går hun ofte uten mat sånn at ungene kan få det lille hun klarer å skaffe.

– Uten penger eller annet av verdi

har jeg ingenting å gå på. Se på meg, se på hvordan jeg går kledd. Jeg har ikke såpe til å vaske klærne våre. Du ser hvordan situasjonen er. Jeg er redd jeg vil miste barna mine til denne tørken, eller at jeg vil dø fra dem av sult.

Økende oppvarming

Perioder med tørke er ikke uvanlig i Somalia, Somaliland, Etiopia og Kenya, helt øst på det afrikanske kontinentet. Nå skjer det derimot mye oftere enn før at regnsesongen svikter, noe forskerne knytter til menneskeskapte klimaendringer som fører til økende oppvarming i Indiahavet og hyppigere sykkloner. Det skaper store

Å holde hjemmet i gang, som ofte er kvinnens oppgave, er utfordrende. De går lange avstander for å få fatt i mat, vann og brensel.



Nkatyie er mor til ni barn og bor nord i Kenya.

utfordringer for mennesker som allerede lever i en marginalisert livssituasjon. Den pågående tørken har gjort at 5,7 millioner barn på Afrikas Horn er akutt underernærte. Barn under fem år er særlig utsatt for å dø av sult dersom tørken fortsetter og nødhjelpen ikke trappes opp. Bare i Kenya anslår FN at fire millioner mennesker i den nordøstlige delen av landet står overfor alvorlig sult. SOS-barnebyer jobber akutt med livreddende innsats på Afrikas Horn og bidrar med humanitær bistand til familier som Nkatyies. Totalt er målet å nå 300 000 mennesker i de hardest rammede områdene med tilgang på vann, rehabilitering og



FN anslår at fire millioner mennesker i den nordøstlige delen av Kenya står overfor alvorlig sult.

oppgradering av vannstasjoner, hygiene og sanitærforhold. Vi vil sørge for mat, morsmelkerstatning, husly og såkalte hygienesett med såpe, tannbørste og undertøy.

Langsiktige tiltak

Samtidig må vi tenke langsiktig. En trygg barndom med god omsorg, god helse og skolegang avhenger at vi satser på riktige tiltak som kan motvirke de negative konsekvensene av klimaendringer. SOS-barnebyer jobber sammen med familier for at de skal få et mer levedyktig landbruk, og sikre en bedre og mer fruktbar jord, tilpasset gjødsling, installerer vannsparende vanningsteknologi og investerer i frø og avlinger som har større motstandskraft mot tørke. Barn og unge får undervisning om miljø og klima. Vi sørger også for opplæring i yrker det vil være behov for i fremtiden, slik at de skal ha flere bein å stå på og ikke være avhengig av sårbart småskalajordbruk, som tidligere generasjoner. Vi bygger også om våre barnebyer slik at de skal være miljø- og klimavennlige.

I Øst-Afrika er svært mange avhengige av å bruke ved for å lage mat. Det påvirker både miljø og helse negativt. Derfor har SOS-barnebyer jobbet

med lokalsamfunn og gitt kvinner opplæring i å bygge energisparende ovner og produksjon av pellets fra biomasse, som blader og kvister. Pellets av biomasse sparer skogen og gjør matlagning CO2-nøytral. Salg av ovner og pellets gir også kvinnene inntektsmuligheter. I tillegg er daglig matlagning med vesentlig mindre røyk, mye bedre for helsa.

Sultkrisen fordoblet

Klimaendringer har gjort det vanskeligere å overleve for millioner av familier verden over. I tillegg har krigen i Europa gjort at maten fra Ukraina og Russland har uteblitt, matprisene har gått til himmels og sultkrisen er dermed fordoblet. Aller mest haster det for barna.

I Nord-Kenya, hvor Nkatyie bor, er det et påfallende fravær av menn og eldre gutter som må reise langt av gårde for å finne arbeid. Skal familiene overleve krisen er det uunn-gåelig med separasjoner. I stedet for å gå på skole må derfor Nkatyies to eldste sønner på 14 og 16 år gjete andres dyr sammen med pappaen sin. En gang i året blir de betalt med 12 geiter, og hver tredje måned selger de en geit slik at Nkatyie får penger til å handle mat.



DETTE GJØR SOS-BARNEBYER

- Vi jobber sammen med familier for at de skal få et mer levedyktig landbruk for å sikre bedre og mer fruktbar jord ved å tilpasse gjødsling, installere vannsparende vanningsteknologi og investere i frø og avlinger som har større motstandskraft mot tørke.
- Barn og unge får undervisning om miljø og klima.
- Vi sørger også for opplæring i yrker det vil være behov for i fremtiden, slik at de skal ha flere bein å stå på og ikke være avhengig av sårbart småskalajordbruk, som tidligere generasjoner.
- Vi bygger også om våre barnebyer slik at de skal være miljø- og klimavennlige.



– En fem kg pose med maismel ble før solgt til 250 shilling (ca. to dollar), men har nå gått opp til 450 shilling (ca. fire dollar). Mine sju gjenværende barn og jeg trenger én kilo med ris for å få et ordentlig måltid, men det har jeg ikke penger til, forteller hun.

Nkatyie er bestemt på å være sterk for barna sine, men hun kjenner at kroppen blir svakere og hun frykter hun kjemper en kamp hun ikke kan vinne.

– I dag våknet jeg opp, barna gråt og jeg tenkte hele tiden: «Hva skal jeg gjøre med denne situasjonen?» Jeg trenger hjelp. ■

SPØRSMÅL OG SVAR



Hvor mye av mine penger går til arbeid for barn?

! Pengene SOS-barnebyer samler inn går til å sikre god og stabil omsorg for barna som trenger det. Vi støtter familier i krise og etablerer trygg omsorg for barn som er alene. Du kan være trygg på at bidraget ditt blir brukt effektivt og hjelper de som trenger det mest. For hver hundrelapp vi samler inn, går 81 kr direkte til arbeid

for barn, 13 kr til innsamling og 1 kr til administrasjon. Du kan lese mer om hvordan vi bruker pengene våre i årsrapporten på våre nettsider.

Har du spørsmål om arbeidet vårt? Send det til SOS-magasinet ved maarika.wellnitz@sos-barnebyer.no.

Ønsker du å tilgodese dine hjertesaker i testamentet?

Har du spørsmål rundt opprettelse av testament? Lurer du på hvem som kan arve deg, eller hvordan et testament skal se ut? Hvordan går du frem dersom du ønsker å gi deler av arven til veldedige formål?

Velkommen til åpent informasjonsmøte om arv og testament:

Oslo: mandag 12. september

Trondheim: mandag 19. september

Bergen: torsdag 22. september

Assosiert partner Jacob Winderen Lindegaard fra advokatfirma Brækhus informerer om arvereglene og viser på en enkel og forståelig måte hvordan man kan opprette et testament. Organisasjonene som inviterer vil være til stede for spørsmål, og stiller med egne jurister som kan bistå videre.

Arrangementet er gratis, men krever påmelding. Enkel servering. Gå til www.arvenetterdeg.no eller ring Ragnhild Aarnes på telefon 908 73 335 for mer informasjon.

Vennlig hilsen



Arven etter deg

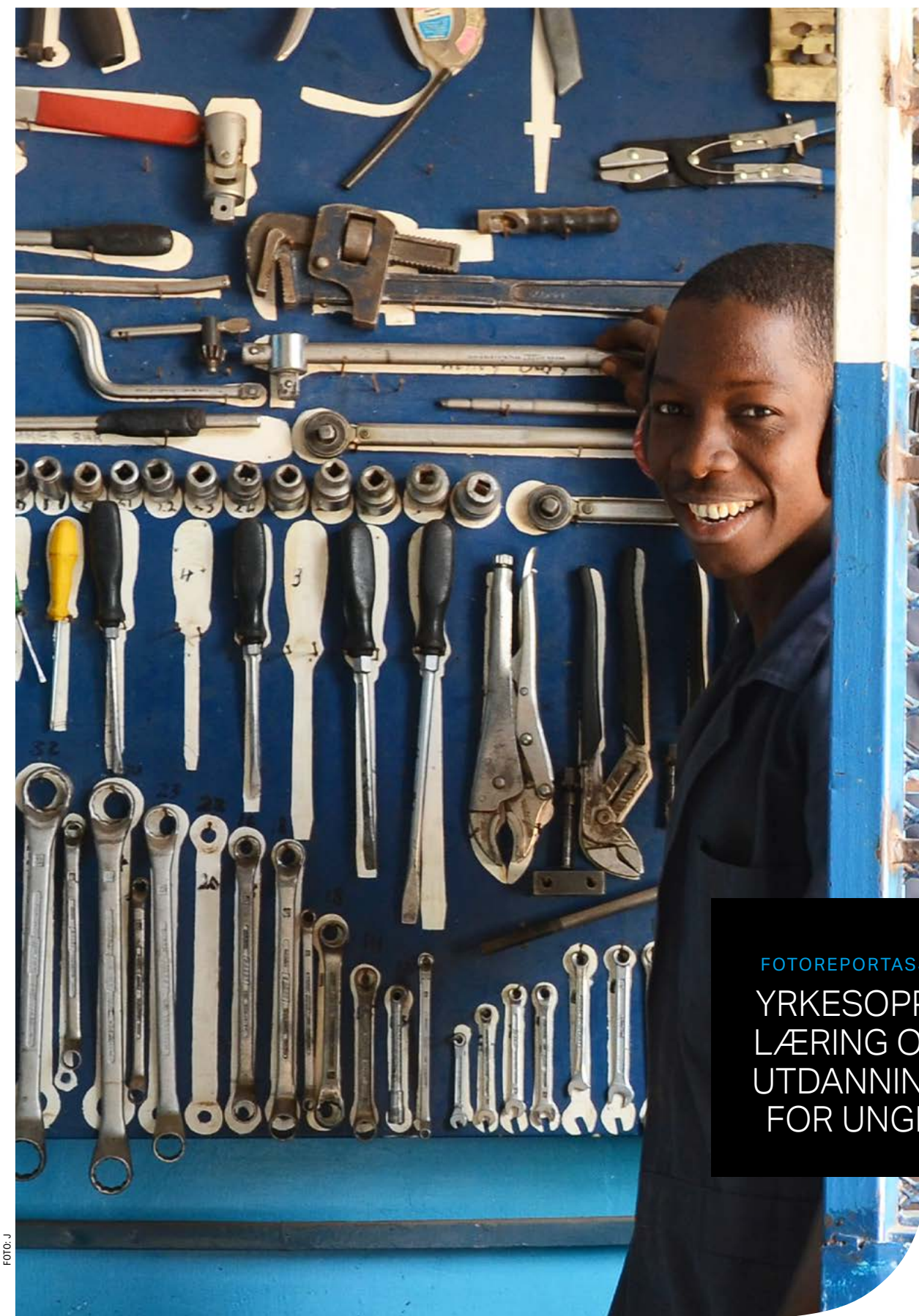


FOTO: J

FOTOREPORTASJE
YRKESOPP-
LÆRING OG
UTDANNING
FOR UNGE





FOTO: LYDIA MANTLER



FOTO: LYDIA MANTLER



FOTO: MONA VAN DEN BERG



I mange land er ungdomsledigheten skyhøy! Når unge, som fra før har store utfordringer og lever i sårbare situasjoner, verken får utdanning eller jobb, gir dette store ringvirkninger. Tusenvis av unge har fått utdanning og jobb gjennom ulike opplæringstiltak og mentorordninger som SOS-barnebyer har igangsatt.

Tekst: Kristin Trandem



FOTO: PHILIPP HEDEMANN



FOTO: FOTO MARIA BERICUIER



FOTO: LEONORA BARCLAY

1. Youthlinks - Jordan: Gjennom nettet og en app får unge oppfølging fra mentorer fra næringslivet over hele verden, som støtter dem i den faglige utviklingen. Når YouthLinks lanseres i et nytt land, blir det enda flere bedriftspartnere og mentorer tilgjengelige for alle som er en del av dette nettverket.
2. Entreprenørskap i Somaliland: Ayman og Abdi har gått sammen og startet fjørfeverksamhet. Det er stort behov for å øke eggproduksjonen i landet og de unge guttene har, med støtte fra SOS-barnebyers sysselsettingsprogram for unge, investert i et klekkeanlegg. Tre ganger hver dag inspirerer de kyllingene for å sjekke helsen deres.
3. Guinea-Bissau - På vei til å få jobb: 22 år gamle Maimuna mistet foreldrene da hun var 12 år og storebrødrene måtte ta vare på henne. Hun fikk ingen støtte eller oppmuntring fra dem for å starte på en utdanning. På eget initiativ klarte hun å komme seg til byen der SOS-barnebyers opplærings-senter er og startet på en skredderutdanning.
4. Opplæringscenter i Gambia: SOS-barnebyers trenings- og produksjons-senter i Bakoteh gir praktisk og teoretisk opplæring til unge. Anlegget omfatter tre fullt utstyrte verksteder innenfor snekkerfaget, metallarbeid og mekanikk.
5. YouthCan! - Costa Rica: I mange land har unge mennesker, som har vokst opp under alternativ omsorg, større utfordringer når de flytter hjemmefra på grunn av manglende økonomisk støtte og hjelp. Som et svar på denne utfordringen, ble YouthCan!, et globalt partnerskap for å fremme unges arbeidsevne, lansert i 2017 av SOS-barnebyer og fem globale partnere fra privat sektor.
6. Yrkesopplæring på Sri Lanka: SOS-barnebyer tilbyr yrkesopplæring for inntil 150 studenter der de kan velge bilmekanikk, sveising, trehåndverk, elektrikerfaget, dataapplikasjon eller baking. Etter gjennomført utdanning har de store muligheter til å få jobb eller å starte egen virksomhet.
7. Opplæring for å få seg jobb i Haiti: Gjennom SOS-barnebyers prosjekt «Utdanning og økonomisk uavhengighet for unge» får mange muligheten til å få seg jobb, eller starte egen virksomhet. I Port-au-Prince er det blant annet et tilbud om kosmetologopplæring.
8. Mange muligheter for unge i Gambia: På dette opplæringscenteret i Bakoteh er det blant annet tilbud om yrkesutdanning innen sømefaget.



FOTO: SOS-BARNEBYER / HAITI



FOTO: CLAUDE LADANCIUS

Stort og smått



Skal få barn i Etiopia vekk fra gaten

Gatebarn lever i en svært utsatt og sårbar situasjon. De har ingen omsorgspersoner som tar vare på dem, mister skolegang og mange blir misbrukt og utsatt for vold. 10. mai var det kick-off i Addis Abeba, Etiopia, for prosjektet «Children in street situations». Prosjektet har som mål å nå 9000 barn som lever på gaten. Prosjektperioden er fem år og støttes med over 4 millioner euro gjennom partnerskapet med Heimstaden, A Home for a Home. Vi samarbeider også med myndighetene i landet og andre organisasjoner.

Turdagen i Lyngdal

I slutten av juli arrangerte SOS-barnebyer utflukt i Lyngdal for unge ukrainere som har flyktet til Norge. Med 102 påmeldte ukrainere, og et ubestemt antall lokale lyngdølinger ble dette nærmest en folkevandring. Sirdal buss leide ut fire store busser og kjørte oss opp til turområdet. Der ble det grillet pølser og burgere, og arrangert rebusløp rundt om i området. Flere av ukrainerne hadde aldri vært på fjellet, og mente dette måtte være den beste dagen i Norge hittil. Lokale lyngdølinger gikk aktivt ut og hadde forberedt spørsmål og forslag til hva de kunne gjøre sammen fremover. Sammen med Ukrainsk Forening i Lyngdal gikk arrangementet som en lek.



Over 100 millioner!

Lotteriinntektene fra Postkodelotteriet er på kort tid blitt en viktig inntektskilde for SOS-barnebyer som siden 2018 har mottatt over 100 millioner fra veldedighetslotteriet.

Støtten fra Postkodelotteriet er ikke øremerket, og dermed står SOS-barnebyer fritt til å bruke ressursene der de trengs mest.

Tusen takk til alle dere som kjøper lodd i Postkodelotteriet! Nå kan vi støtte enda flere.



455 400
barn og voksne
får støtte gjennom
våre forebyggende
familieprogram.

VINNER AV ORD-KONKURRANSE

I forrige utgave av SOS-magasinet spurte vi: Finner du ti ting som handler om sommer? Vi har trukket en vinner og SOS-hund er på vei til Ida Lindaas. Gratulerer!

Tusen takk til alle som deltok!



Frivillige engasjerer seg i lokalsamfunn

Frivilligheten i SOS-barnebyer har lange solide tradisjoner. Det startet tilbake i 1983 med å bygge opp et kontaktnett av frivillige, og fra siste halvdel av 90-tallet ble denne frivilligheten mer organisert. Vi har per i dag rundt 19 selvstendige distriktsforeninger og en dedikert ungdomsfløy kalt UngSOS – samt studentforeninger i både Oslo og Bergen. Alle med et varmt engasjement for SOS-barnebyers formål og arbeid.

Frem til nå har våre frivillige hatt et stort innsamlingsfokus, men påvirknings- og synlighetsarbeid har også preget deres innsats. Nytt fremover er at våre frivillige i større grad også vil engasjere seg i eget lokalsamfunn til det beste for familier og barn som strever der.

Bli frivillig for SOS-barnebyer

Ta kontakt med en av våre distriktsledere:

Agder:

Stine Jasmine Kristensen
99683599

Akershus:

Kosovare Neziri 93409615

Buskerud:

Annie Heieren 92840670

Innlandet:

Eva Bækkel 99018306

Møre og Romsdal:

Kari Mette Abusland 95125560

Nordland:

Ståle Bakken 95901331

Nord-Trøndelag:

Siv Grethe Aarnes 99244318

Oslo:

Bjørn Nykmark 95830972

Rogaland:

Gry Winterstø 47610111

Sør-Trøndelag:

Ida Marie Ulriksborg 95852928

Troms:

Jonny Ternlind 90181692

Telemark:

Sissel Berit Hoell 91365081

Østfold:

May Gander 92896511

Andre fylker:

frivillig@sos-barnebyer.no



Nettbrett frigjør tid

A Home for a Home og partnerskapet med Heimstaden finansierer nettbrett som våre sosialarbeidere bruker for å måle utviklingen til familier som lever i sårbare situasjoner. Gjennom spørsmål og samtaler skreddersyr vi oppfølgingen familiene får. Tidligere ble det brukt papir og blyant, for deretter å registrere informasjonen på nytt i datasystemet. Programvaren på nettbrettene kan brukes selv om det ikke er nettilgang. Dataene overføres når medarbeiderne våre er tilbake på kontoret. De sparer masse tid, som heller kan brukes på å følge opp familier, barn og unge. Her fra opplæringen som nylig ble gjennomført i Benguela, Angola.



Møt Andre fra Haiti

Andre* var seks år da han kom til en SOS-familie i Haiti. Bestemoren, som han bodde hos, hadde åtte andre barn som hun hadde omsorgen for, og hun klarte ikke å ta godt vare på ham. Han fikk ikke nok mat, ikke starte på skolen og var en utrygg liten gutt.

Tekst **Kristin Trandem** ■ Foto **SOS-barnebyer Haiti**



Selv om Andre ikke hadde det så bra hos bestemoren, var det veldig vanskelig å komme til en ny familie og venne seg til at alt var annerledes.

Den nye mammaen hans, Manouchka, forteller:

– Andre var vant til at det manglet mat og var ofte veldig sulten. Da han kom til oss, skjønte han ikke at det var nok til alle, så han la til side både kjøtt og godteri. Han våknet også midt på natten for å lete etter mat på kjøkkenet. Nå har han skjønt at hos oss slipper han å være sulten og koser seg med maten.

Nå er Andre ni år og går i andre klasse. Lærerne sier at han er kjempeflink på skolen og lærer veldig fort. Han elsker fotball og spiller ofte med de andre barna som bor i SOS-familien. De nye søsknene hans synes det er skikkelig gøy å leke med Andre, fordi han tuller og tøyser så mye.



Han vil også gjerne hjelpe til hjemme.

– Når jeg fikser noe i huset, kommer Andre løpende for å hjelpe meg, sier Manouchka. – Det er jeg glad for, og det er så godt å se at han har det bra hos meg.

*Navnet er endret av hensyn til personvernet.

Fakta om Haiti



Antall innbyggere:
10,5 millioner

Språk:
Haitisk kreol og fransk

Hovedstad:
Port-au-Prince

Våre program: Vi støtter familier, barn og unge. Vi styrker familier som risikerer å bli splittet, og tilbyr et nytt hjem for barn som har mistet omsorg. Vi samarbeider med myndigheter for å fremme og forbedre barns rettigheter.

Hvordan er det å være barn i Haiti?



Haiti er ett av verdens fattigste land og 59 prosent lever under fattigdomsgrensen. Uten hjelp fra land som Norge, ville det ha blitt enda verre for mange barn som lever der. Nesten halvparten av alle menneskene som bor i landet er underernærte. Det vil si at de ikke får nok mat.



Selv om myndighetene sier at det skal være gratis skole, er det mange som ikke går på skolen allikevel. Det er ikke nok plasser til alle på de offentlige skolene, og de ikke har råd til å gå på privat skole. Blant de som er over 15 år kan kun seks av ti lese og skrive.



Mange barn jobber i stedet for å gå på skolen, for å tjene penger til familien sin. Det er egentlig forbudt å jobbe for barn under 16 år, men mange gjør det allikevel. I tillegg er husarbeid lov for barn over 12 år, slik at mange barn jobber som hushjelp hos familier som har mye penger.



Veldig mange barn har mistet foreldrene sine på grunn av sykdommen hiv/aids, og har ingen som kan ta vare på dem.



Landet er svært utsatt for orkaner, flom, oversvømmelser og jordskred, som fører til store ødeleggelser og gjør situasjonen for barna som bor der enda vanskeligere.

Kreolsk kylling

Visste du at det er superenkelt å lage din egen krydderblending?

I denne kreolske retten med kylling og ris, kan du krydre med hjemmelaget krydder. Kanskje du finner alt i kjøkkenskapet hjemme?

1 ts hvitløkspulver
1 ts tørket oregano
1 ts tørket basilikum
½ ts timian
1 ss kvernet pepper
½ ss kajennepepper
3 ss malt paprika
1 ss salt

Slik gjør du:

- Bland sammen krydderblendingen, skjær opp kyllingfilet, ½ løk, ½ paprika og stek dette, krydre kyllingfileten når du steker denne i panna, ha i paprika og løk. Bland alt med 1 boks hakkete tomater og 1 ss brunt sukker. Kok ris som anvist på pakken. Vips så har du en nydelig kreolsk rett, som de også spiser i Haiti.

Vinn sos-hunden!

I ordleken har vi plassert 12 ord som handler om barndom og oppvekst. Du finner dem vannrett, loddrett og på tvers.

F	Ø	L	E	L	S	E	R	K	P
A	U	P	I	Æ	B	A	O	I	U
M	I	N	D	W	L	S	P	D	B
I	A	Z	G	L	T	I	P	E	E
L	N	N	T	T	M	E	V	N	R
I	Y	G	S	J	E	G	E	T	T
E	T	N	U	V	J	S	K	I	E
W	T	H	X	R	A	Å	S	T	T
M	U	L	I	G	H	E	T	E	R
E	V	O	K	S	E	T	F	T	L

Skriv ned ordene og send dem til konkurransen@sos-barnebyer.no, eller SOS-barnebyer ved Maarika Wellnitz, Postboks 733 Sentrum, 0105 Oslo

Frist 15. september 2022

Kilde: FN-sambandet/Store norske leksikon/Fri fagbevegelse

RETURADRESSE:

SOS-barnebyer

4896 Grimstad



**SOS
BARNEBYER**

Ragnhild var fattig
på ord, men når hun
først skrev dem ned
var de gull verdt.



Scan QR-koden
og les mer på
vår hjemmeside.

Å skrive et testament er å skrive seg inn i liv som skal leve videre. Tilgodeser du SOS-barnebyer med hele eller deler av arven, gjør du det mulig for utsatte barn å skape seg sin egen framtid. For alle barn skal arve jorden. sos-barnebyer.no/testament • Tlf. 23 35 39 00 • Vi kan tilby advokathjelp.